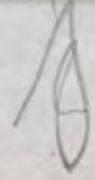

ul. 93, tel. 0048 56 65 22
REGON 1423901
REGON 1423901
0 416 22
0000 0000 0000 0000

Chojnice
Sz. Sz. - Tow Gr. Poni
Rolbiecki Witold K.
ps. „Rola”
M: 1338/2191 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Polbiecki Witold L.
D: M: 1338/2.191 Pom.
Chojnice Sz Sz - JON G. P.

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora *k. 9 s. 1-14*

II. Materiały uzupełniające relację

k. 5 s. 1-5

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945)

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

k. 1 s. 1

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

k. 2

VI Fotografie

dział ikonografii

1/3. Inne materiały dokumenta-
cyjne: Rolbiecki Witold

1. Zosiadowanie Główny Kwatery
L. K. 3 z 24.03.1988, kserokop. oryg. k. 1 s. 1
2. Oświadczenie Aleksandra Arenolta
z 1993 - w sprawie przynależności uprawnień
kombatanckich, kserokop. internet.
oryg. k. 1 s. 2-3
3. Anketa osobowa członka konspi-
racji harcerskiej - Rolbieckiego Witolda
L. z 6.02.1994, kserokop. oryg. k. 2 s. 4-7
4. Deklaracja członkowska - zgłoszenie
uczestnictwa w Stow. Szer. Szer.
- kserokop. bez okł. k. 1 s. 8
5. Zosiadowanie o służbie w Odbia-
dach Polskich pod komendą brytyjską
od 30.03.1945 do 21.11.1945 -
- tłumaczenie na j. polski (dwa egzempl.
kserokopii oryg.) k. 2 s. 9-10
6. Anketa osobowa członka konspira-
cji harcerskiej z 6.02.1994, rękopis
oryg. - zob. poz. 3 k. 2 s. 11-14

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA

00-491 Warszawa, ul. M. Konopnickiej 6 (tel. 28-92-81) Adres telegraficzny: ZHP Warszawa

L. dz. 1333/ZHD/88

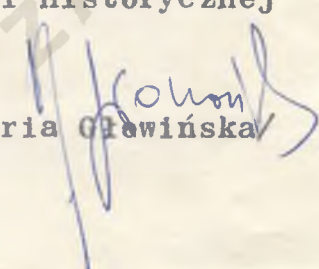
Warszawa, dnia 1988.03.24 19 r.

Z a ś w i a d c z e n i e

Komisja Historyczna Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego - na podstawie posiadanych materiałów - stwierdza, że w okresie okupacji na terenie Brus działała w ramach "Szarych Szeregów" konspiracyjna organizacja harcerska.

Zaświadczenie wydaje się na prośbę Ob. Witolda Relbińskiego, zamieszkałego w Brusach, przy ul. Gdańskiej 7 - celem przedłożenia władzom ZBoWiD.

Sekretarz
Komisji Historycznej

/Maria Głowińska/

Arendt Aleksander
org. " mjr Konec " "
ul. Chopina 40/7
81-786 Sopot

Sopot, dnia 1992-12-03

Załącznik do oświadczenia jako świadek do
wniosku Januszewskiej Bernadety, Kuleszy Ja-
niny oraz Drobińskiego Leona z Czernicy

o przyznanie uprzednień kombatanckich:

Witold Kierulff
Róbbiechi

- świadom odpowiedzialności za prawdziwość podanych niżej faktów, -
oświadczam, że:

teren b. powiatów Chojnice, Tuchola, Kościerzyna, Kartuzy, Wejherowo, Bory
Tucholskie - był jednym z większych terenów działalności partyzanckiej
- konspiracyjnej na Pomorzu, działały tutaj: "Orzeż Biały", " Grunwald",
" Polska Żyje ", " Polska Armia Powstania ", Służba Zwycięstwu Polski
ZWS - Armia Krajowa, " Młody Las ", i wielu innych. Jedną z silniejszych
była Tajna Organizacja Wojskowa " Gryf Kaszubski do VII/1941 potem
" Gryf Pomorski ". Gryf Pomorski działał na całym Pomorzu przez grupy
bojowo-partyzanckie oraz b. liczny zespół zaprzysiężonych członków
współpracujących, których należy bezwzględnie traktować na równi z
walczącymi z bronią w ręku.

W rejonie b. powiatu Chojnickiego działały grupy bojowe pod do-
wództwem: Alojzego Kiedrowicza " Kruk ", komendant na powiat Chojnice,
Marcjana Czarnowskiego " Wzros ", Jana Meggera " Mann ", Jana Szalew-
skiego " Sobel ", Alojzego Braskiego " Grab ", Stanisława Miszkiana,
Edmunda Szulca, Henryka Grabosza i wielu innych. W Czernicy-Gminie inżen-
iera cikał w gospodarstwie Państwa Szulców / młyn / mieszkał się jedna z
siedzib Rady Naczelnej i Komendy Głównej TCW Gryf Pomorski z placów-
ką szkoleniową tzw. " Podchorążówka ", - która była pod moją osobistą
opieką oraz opieką członka Rady Naczelnej Franciszka Kuklińskiego -
" Sępa ", - . Działalność powyższych grup bojowych wraz z setkami dzia-
łaczy w ruchu oporu - w ramach TCW " Gryf Pomorski " dała znaczący
wkład w walce z okupantem o wyzwolenie Ojczyzny, biorąc pod uwagę
specyficzne warunki walki w tym pomorskim regionie. Do Gryfa należeli
ludzie z różnych środowisk i w różnym wieku, szczególnie resztki in-
teligencji pomorskiej, ludność wiejska i młodzież szkolna, harcerzo-
którzy zgrupowali się w ramach działalności " Szarych Szeregów -prze-
dzielani do dyspozycji poszczególnych dowódców grup bojowych-partyzan-
ckich - jako łącznicy , kurierzy, obserwatorzy, służba sanitarna itp.
i ich należy również zaliczyć na równi z walczącymi z bronią w ręku,
ciągle byli doszkalani, -

Do jednych z tych zaliczamy Janinę Kuleszą " Jola " , Bernadeta
Januszewską " Beata " i Leona Drobińskiego " Leszek ". Oświadczenia
świadków o ich działalności trzeba przyjąć jako zgodne z prawdą, co
potwierdzam na podstawie:

winnygodności i rzetelności w ich działalności,
otrzymywanych raportów od komendantów powiatowych, od dowódców poszczególnych grup partyzanckich, na odprawach, które odbywały się w różnych miejscach działania b. często w tzw. "Podchorążówce Gryfa" zlokalizowanej u Państwa Szulców / gospodarstwo rolne z młynem / - 3 pokojowy bunkier z wszystkimi urządzeniami kuchenne-sanitarnymi i to pod gnojówką na podwórzu i oddalonego o 8 km wielkiego placu ćwiczeń formacji SS,-

Na tych odprawach komendanci powiatowi i dowódcy grup podkreślali wielką odwagę, inteligencję, spryt i przebiegłość, tajność w działaniu tych młodych ludzi, rwali się do roboty, trzeba było hamować ich młodzieńczy zapał, chcieli pomścić represje okupanta, stosowane wobec ich rodzin, za zamordowanie ich ojców, braci, za zsyłki do obozów koncentracyjnych.

W okresie poprzedniego reżimu - łącznie ze Związkiem Bojowników o Wolność i Demokrację nie było przychylnego klimatu do przyznawania uprawnień kombatanckich/organizacji działających na Pomorzu i nie tylko na Pomorzu. Wyrządzono niepowetowane krzywdy, represjonowano po wojnie, wielu zesłano w głąb ZSRR - skąd część już nigdy nie powróciła.

Jako działacz społeczny na Pomorzu przedwojną, Koscielny Komendant "Gryf Pomorski" wążonak sztabu AK - w czasie okupacji-osiadłem na odpowiedzialności za losy ludu koczowniczo-polonickiego po wojnie wyjątkowo starania o wyjaśnienie specyficznych, złożonych warunków działalności konspiracyjnej na Pomorzu - co w części tylko odnosiło efekty. Związek Bojowników o Wolność i Demokrację uznawał tylko walkę z bronią w rękach za zasadne do przyznawania uprawnień kombatanckich z czym ja i inni b. Gryfowcy nie zgodzili się. Ca 75% już umarło, liczni nie doczekali się choćby skromnego uznania, podziękowania, satysfakcji wojenne. Należy uhonorować choćby tę małą garstkę, która przeżyła do dziś m. in. Leona Drobińskiego, Janinę Kuleszę i Bernadotę Januszczyk, którzy występują o przyznanie im uprawnień kombatanckich,-

Słone Szwedzi
Grupa
Pomorze
dotyczy m. in. Nikoła Rólbriehi
dotyczy Drobiński
„Kosciuszko”

Kosciuszko
/ Aleksander Arendt /
Aleksander Arendt
Komendant Huculuski
TOH "Gryf Pomorski"

Autorstwo podpisu
stwierdzam
Gdańsk, dnia 9.03.93

Wpłynęło dnia 27.02.94

Grupa
Jednostka

4

Ankieta osobowa członka konspiracji harcerskiej

1. DANE OSOBOWE

1.1. Nazwisko i imiona - u kobiet panięskie i ewent. zmiany nazwiska

Rolbiecki Witold - Kazimierz

1.2. Pseudonimy - okoliczności i okres ich używania

1.3. Nazwiska fałszywe - tzw. lewe, okres ich używania w konspiracji

23 lutego 1920r. Brusy

1.4. Data i miejsce urodzenia

Marek, Marianna z d. Grabka

1.5. Imiona rodziców i nazwisko panięskie matki

Premiślnik (później gosp. domowa)

1.6. Zawód rodziców

1.7. Dane dodatkowe o rodzicach - ich udział w życiu zawodowym, społecznym, politycznym, w konspiracji i w latach poprzednich

Ojciec 1930 zmian, matka Rolbiecka w prowadzeniu sklep i piekarni. Od 1938 do 1942 Niemcy zbudowali piekarnię z pomocy rodziców na parę paragonów

1.8. Wykształcenie obecnie posiadane /nazwa szkoły, uczelni i rok jej ukończenia/

Średnie Zawodowe Kupieckie

1.9. Zawód ostatnio wykonywany /ew. stopnie zawodowe, naukowe, wojskowe itp./

Kier. Działu Kultury Bractw Szarych

1.10. Funkcje społeczne, polityczne

ZHP od 1930 r. FD na Har Pomorska Bractw Szarych. Stojący Obrońcy im. Tadeusza Rejtana od 1939-1944 r. Szere Szarych Konspiracji

1.11. Osiągnięcia zawodowe, społeczne i inne

Przepracowanie bractw i wybuchy w czasie trudności o tematykę i narodził się lat. niejednokrotnie do obecnej chwili

1.12. Odznaczenia 1/ uzyskane prze 9.05.1945 r. /rok nadania/
2/ uzyskane po 9.05.1945 r.

Imię i nazwisko *Włodzisław Potrzebny*

1.13. Przynależność do innych organizacji kombatanckich /czy, gdzie, nazwa środowiska, koło nr. legit. kombatanckiej/

Wojownikem nieopracowanym w Organizacji Komb. i Inwalid. z Wojny w Polskiej na Zachodzie 1942-46 r.

1.14. Przynależność do Zw. Inw. Woj. /procent utraty zdrowia, data i okoliczności ranienia/

2. SŁUŻBA DO 1939 r. /łącznie z kampanią wrześniową/

2.1. W harcerstwie: podaj okres od - do, miejscowość lub teren działania drużyny, nazwisko drużynowego, ostatni zdobyty stopień młodzieżowy i instruktorski z datami, pełnione funkcje z okresami

*Od 1930 r. w drużynie 79 Pom. Druż. Harcerskiej im. Kosciuszki w Białymostku od 1934-1936
funkcyj. Druż. Od 1936-39 w drużynie 211 P. Biał. Harc. Odł. - Rzeczpospolitej 1938
Kurs Drużynowego w 1934 Kurs Hon. 1948*

2.2. Udział w innych organizacjach, w wojsku /stopień/, w kampanii wrześniowej itp.

2.3. Wykształcenie i zawód wykonywany przed wojną

Srednie zawodowe mowa Kupieckiej Biał.

3. SŁUŻBA W OKRESIE OKUPACJI /1939 - 1945/

3.1. Wstąpienie do konspiracji harcerskiej - podaj miejscowość, datę i okoliczności, przez kogo przyjęty, nazwa drużyny /organizacji/ x/

Od 1939-1944 w drużynie 79 Pom. Druż. Harcerskiej im. Kosciuszki w Białymostku Druż. Stefan Dzielny im. dubnia młodszy opiekun zawiązek

Od 1945-6.11.1946 Wojsko Polskie na Zachodzie /polska/

3.2. Przebieg służby /przydziały organizacyjne/

Okres /od-do m-c, rok/	nazwa jedn.organizac.	funkcja	stopień
1930-1932 w. d. m. c.	ZHP Biał.	79 Pom. Dł.	
1934-1936	ZHP Biał.	- u -	Drużynowy Cwks.
1936-1939	ZHP	*	Instruktor
1939-1944	Grupa partyz. dubnia „Edmund”	Dezinform. Edm. Staniewski	
	J.O.W. Gryf P. m. w. B.		Łowca

3.3. Data i okoliczności złożenia przyrzeczenia harcerskiego, na czyje

1930-18.11.1930 im. podchorążego Druż. I. Kosciuszki Trzebia 20953 Hm. Hufca 1030 Głajnie

3.4. Adres domowy w okresie okupacji

Białystok ul. Głajnia 7 przyjeżdża do rodziny Gryfi Pom. 1944 ul. Jana Sobolewskiego 1000

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku !

Imię i nazwisko *Włodzisław Rucinski*

3.5. Skład osobowy Twojej jednostki organizacyjnej - podaj w miarę możliwości imiona, nazwiska, pseudonimy, ówczesne i obecne adresy domowe, cechy charakterystyczne członków Twojego patrolu, sekcji, zastępu, patrolowych i wyższych funkcją

D-ty Stefan Dzikowski, Andrzej Naprawa, D-ty od 1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.6. Szkoła, do której chodziłeś, jej adres i klasę w okresie służby harcerskiej, ewent. nazwiska nauczycieli współdziałających z konspiracją

Szkola Podstawowa w Brzysku, Stefan Włodzisław Rucinski, 20.10.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.7. Przeszkolenie dodatkowe poza drużyną, - podaj jakie, przez kogo prowadzone oraz gdzie się odbywało

Przeszkolenie w zakresie podprzyręcznika prowadzone przez Gryfa Parny, 19.02.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.8. Udział w walkach powstańczych lub partyzanckich - podaj teren i okresy działania, składy osobowe drużyn, plutonu, nazwiska i pseudonimy, adresy stanic czy miejsca postoju, przeprowadzane akcje lub czynności pomocnicze

Wojna domowa w Brzysku, 19.02.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.9. Służba w Wojsku Polskim (odd, przydział, stopień, szlak wojenny)

Na zachodzie 6.8.1944-1945, 19.02.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.10. Pobyt w obozach jenieckich, koncentracyjnych, pracy, w aresztach, więzieniach i ewent. data i okoliczności aresztowania

Wojna domowa w Brzysku, 19.02.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

3.11. Praca w okresie okupacji /gdzie, w jakim okresie, w jakim wymiarze, rodzaj pracy, jawna czy fikcyjna itp./

Od 1.11.1936-39 pracownik mandlowy, 1939-1943 pracownik jako pomocnik, 19.02.1941, 19.02.1942, 19.02.1943, 19.02.1944, 19.02.1945, 19.02.1946, 19.02.1947, 19.02.1948, 19.02.1949, 19.02.1950, 19.02.1951, 19.02.1952, 19.02.1953, 19.02.1954, 19.02.1955, 19.02.1956, 19.02.1957, 19.02.1958, 19.02.1959, 19.02.1960, 19.02.1961, 19.02.1962, 19.02.1963, 19.02.1964, 19.02.1965, 19.02.1966, 19.02.1967, 19.02.1968, 19.02.1969, 19.02.1970, 19.02.1971, 19.02.1972, 19.02.1973, 19.02.1974, 19.02.1975, 19.02.1976, 19.02.1977, 19.02.1978, 19.02.1979, 19.02.1980, 19.02.1981, 19.02.1982, 19.02.1983, 19.02.1984, 19.02.1985, 19.02.1986, 19.02.1987, 19.02.1988, 19.02.1989, 19.02.1990, 19.02.1991, 19.02.1992, 19.02.1993, 19.02.1994, 19.02.1995, 19.02.1996, 19.02.1997, 19.02.1998, 19.02.1999, 19.02.2000, 19.02.2001, 19.02.2002, 19.02.2003, 19.02.2004, 19.02.2005, 19.02.2006, 19.02.2007, 19.02.2008, 19.02.2009, 19.02.2010, 19.02.2011, 19.02.2012, 19.02.2013, 19.02.2014, 19.02.2015, 19.02.2016, 19.02.2017, 19.02.2018, 19.02.2019, 19.02.2020, 19.02.2021, 19.02.2022, 19.02.2023, 19.02.2024, 19.02.2025

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku
zawieszono mnie ze strony Polonii ze względu i braku formacji

M43

STOWARZYSZENIE
SZARYCH SZEREGÓW

Oddział S.S.S.-----

Kraj, Koło S.S.S.-----

DEKLARACJA CZŁONKOWSKA

Zgłaszam uczestnictwo w Stowarzyszeniu Szarych Szeregów
i zobowiązuję się do przestrzegania Statutu i Uchwał Stowarzyszenia

Brusy dnia 6 lutego 1994r
miejsowość i data

Hm Witold Polwicki
podpis

Nazwisko i imię Polwicki Witold - Kazimierz

Nazwisko panięskie -----

Data i miejsce urodzenia 23 lutego 1920 Brusy

Imiona rodziców i nazwisko panięskie matki
Marek, Marianna z d. Grabiec

Pseudonimy -----

Nr leg. Sz. Sz. lub ankiety osobowej Dowód Osobowy DD 0958796 Brusy

Adres i nr tel. 89-632 Brusy ul. Gdanskia 7

Stopień harcerski (rok nad. 1962 Hm HR) st. woj. (rok nad. -----)

Odznaczenia bojowe (VM, KW, Krzyż AK, Medal WP itp), nr leg. rok nad.
Dzielnik Harcerski 70 Lecz 2 HP

Najważniejsze odznaczenia cywilne, nr leg., rok nad.
Dyplom 70 Lecz 2 HP

Czy posiada uprawnienia kombatanta, nr leg. nie

Okres przynależności do konspiracji harcerskiej - daty, miejsca -
1939 - 1944, 04. Szere Szereg, Grupa Partyz. Lubnia

Jednostka organizacyjna (GS, BS, Z - Ul, Rój, drużyna, patrol, blok)
Drużyna Harcerska Brusy z d. Szp Lubnia

Ostatni przydział org.
Drużyna Harcerska Brusy od 1930 - 1944-04. Grupa Part. Lubnia Gryf

KOMISJA WERYFIKACYJNA SSS stwierdza, że Dh -----

został zweryfikowany w Stowarzyszeniu Szarych Szeregów pod nr -----

i zostaje przyjęty w poczet członków ----- Stowarzyszenia Sz. Sz.

Warszawa, dn. -----

KOMISJA WERYFIKACYJNA
ZARZĄDU GŁÓWNEGO SSS

MINISTRY OF DEFENCE CS(R)2c
Bourne Avenue Hayes Middlesex UB3 1RF

Telephone 081-573 3831 ext

Mr Witold ROLBIECKI
89-632 Brusy
ul. Gdanska 7
Poland

Your reference

Our reference

3/1920/154/I/CS(R)2c/HA

Date

10 January 1992

Dear Sir

Thank you for your recent letter. I am pleased to confirm the following particulars of the military service of:

1920/154/I - 88047 Private Witold KAZIMIERZ ROLBIECKI

born on 23 February 1920 at Brusy, Chojnice, Pomorze, Poland

parents: Marcell and Maria nee GRALSKA

Marital status (while serving): Single

Nationality: Polish

Religion:

Roman Catholic

Civilian occupation (prior to Army Service):

Trainee Merchant

Service with the Polish Forces under British Command:

from 30 March 1945

to

21 November 1945 (Honourably discharged)

Service with the Polish Resettlement Corps:

Enlisted

on None

Commissioned

relegated to:

finally discharged

Class "W" Reserve on ./.

relinquished commission on ./.

Unemployed List

(honourably discharged)

Conduct: Not assessed but would have been satisfactory.

Former Service and History: Voluntarily enlisted in the Polish Forces under British command as above. Posted to the 1st Polish Armoured Division depot with a simultaneous recommendation to the Armoured Fighting Vehicle (AFV) and Electro Mech. Engineers (EME) Training Centre, 1st Polish Corps, served in the United Kingdom until finally discharged on repatriation. Embarked for Poland from No 94 Polish Repatriation Camp, Polkemmet, Scotland, on 5/6 February 1946.

Medals and Awards:

British: The War Medal 1939-45 (for an application form please write to the Defence Attache, British Embassy, Warsaw).

Yours faithfully

J HAWRAN (Mrs)

for Departmental Record Officer

CS(R) 2c
POLISH SEARCH
MINISTRY OF DEFENCE

TŁUMACZENIE Z JEZYKA ANGIELSKIEGO-----

GJ/H (emblemat) MINISTERSTWO OBRONY CS(R)2c; Bourne Avenue Hayes Middlesex
UB3 1RF; telefon: 081-573 wewn.3831

Pan Witold ROLBIECKI
89-632 Brusy
ul. Gdańska 7
Polska.

Wasz znak: (bez wpisu)
Nasz znak: 3/1920/154/I/CS(R)2c/HA
Dnia: 10 stycznia 1992.

Szanowny Panie,

Dziękujemy za ostatnio otrzymany od Pana list. Z przyjemnością potwierdzam następujące dane dotyczące służby wojskowej Pana:

1920/154/I-88047 szeregowego Witolda KAZIMIERZA ROLBIECKIEGO

urodzonego w dniu: 23 lutego 1920 w: Brusach, Chojnice, Pomorze, Polska.
rodzice: Marceli i Maria z domu GRALSKA

Stan cywilny (podczas służby): kawaler

Narodowość: polska Wyznanie: Rzymsko-katolickie

zawód w cywilu (przed zaciągiem): czeładnik kupiecki

Służba w Oddziałach Polskich pod komendą brytyjską:

od: 30 marca 1945 do: 21 listopada 1945 (zwolniony).

Służba w Polskim Korpusie Przesiedleńczym: zaciągnięty; nie dotyczy

przydzielony do: ././ przeniesiony do: rezerwy klasa "W" w dniu ././

zarejestrowany jako bezrobotny: ././ ostatecznie zwolniony: ././

wystąpił z wojska w dniu (zwolniony):

Postawa: nie oceniana, ale byłaby zadowolająca.

Uprzednia służba i życiorys: Ochotniczy zaciąg do Oddziałów Polskich pod brytyjską komendą, jak wspomniano powyżej. Oddelegowany do centrum szkolenia rekrutów I Polskiej Dywizji Pancernej z rekomendacją przydziału do centrum szkolenia załóg Pojazdów Pancernych (AFV) i elektromechaników (EME) I Korpusu Polskiego. Służył w Zjednoczonym Królestwie do ostatecznego zwolnienia w dniu repatriacji do Polski. Zaokrętowany do Polski z Polskiego Obozu dla Repatriantów w Polkemmet, Szkocja w dniu 5/6 lutego 1946.

MEDALE I ODZNACZENIA: brytyjskie: Medal Wojny 1939-45 (o formularz podania należy się starać u attache wojskowego Ambasady Brytyjskiej w Warszawie).

Z poważaniem,

/-/ nieczytelny podpis

J.HAWRAN

za Oficera Administracyjnego

Wydziału

CS(R) 2c
Dział Polski
Ministerstwo Obrony
(pieczęć)
OF (P) 3

Ewa Nanowska

Tłumacz przysięgły j. angielskiego
80-153 Gdańsk, ul. Płowce 34
☎ 32-08-27 Ident. 190115282

Za zgodności tłumaczenia z okazanym mi
oryginałem/fotokopią dokumentu.

Ewa Nanowska, tłumacz przysięgły języka angielskiego.
Rejako 477/89/Adm.

Gdańsk - dnia 5. 01. 93

E. Nanowska
W GDAŃSKU

Ankieta osobowa członka konspiracji harcerskiej

1. DANE OSOBOWE

- 1.1. Nazwisko i imiona - u kobiet panieńskie i ewent. zmiany nazwiska
Rolbiecki Witold Kazimierz
- 1.2. Pseudonimy - okoliczności i okres ich używania
- 1.3. Nazwiska fałszywe - tzw. lewe, okres ich używania w konspiracji
23 lutego 1920r. Brusy
- 1.4. Data i miejsce urodzenia
marzec, Marianna 2d. Grabka
- 1.5. Imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki
Przemysław (piekarnik) gosp. domowa
- 1.6. Zawód rodziców
- 1.7. Dane dodatkowe o rodzicach - ich udział w życiu zawodowym, społecznym, politycznym, w konspiracji i w latach poprzednich
Ojciec 1930 zmarł, matka Rolbiecka od prowadzenia sklepu i piekarni. Od 1939 do 1942 Niemcy zlikwidowali piekarnię za pomoc udzieloną partyzantom należąca do TK Gryf Pomorski. Synowie i ja byliśmy polakami, za co miałyśmy medal
- 1.8. Wykształcenie obecnie posiadane /nazwa szkoły, uczelni i rok jej ukończenia/
Średnie Zawodowe Kupieckie (z represjami przez Niemców)
- 1.9. Zawód ostatnio wykonywany /ew. stopnie zawodowe, naukowe, wojskowe itp./
Kier. Domu Kultury Brusy-Sopotico
- 1.10. Funkcje społeczne, polityczne^{x1}
19-46-1948
ZHP. od 1930 r. 79 D. na Har. Pomorska Brusy, Drużynowy - Skopeczy Główny im. Tadeusza Rejzki od 1939-1944-15. Szere Szereg Konspir. 1948-50.
- 1.11. Osiągnięcia zawodowe, społeczne i inne^{x1}
Przewodzenie wokalów i wychowywanie m. tudzież o tematyce i nareca od lat najmłodszych do obecnej chwili
- 1.12. Odznaczenia 1/ uzyskane prze 9.05.1945 r. /rok nadania/
2/ uzyskane po 9.05 1945 r.

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku !

Imię i nazwisko *Witold Polbrecht*

1.13. Przynależność do innych organizacji kombatanckich /czy, gdzie, nazwa środowiska, koło nr. legit. kombatanckiej/

Ubiegałem się o przyjęcie mnie do Organizacji Kombat. w Brusach z tytułu Krucjata Polskiego na Zachodzie 1945-46 r.

1.14. Przynależność do Zw.Inw.Woj. /procent utraty zdrowia, data i okoliczności ranienia/

2. SŁUŻBA DO 1939 r. /łącznie z kampanią wrześniową/

2.1. W harcerstwie: podaj okres od - do, miejscowość lub teren działania drużyny, nazwisko drużynowego, ostatni zdobyty stopień młodzieżowy i instruktorski z datami, pełnione funkcje z okresami

*Od 1930r. Marszer 79 Pom. Druż. Harcerski im. J. Kosciuszki w Brusach od 1934 1936
funkcyj. Druż. Od 1936-39 instr. ZHP Brusy Harcerz Orl. - Przemyspolitej 1938
Kurs drużynowego w 1934 Kurs Hm 1948*

2.2. Udział w innych organizacjach, w wojsku /stopień/, w kampanii wrześniowej itp.

2.3. Wykształcenie i zawód wykonywany przed wojną

Sredni handelowe mowa Kupiecki Brusy

3. SŁUŻBA W OKRESIE OKUPACJI /1939 - 1945/

3.1. Wstąpienie do konspiracji harcerskiej - podaj miejscowość, datę i okoliczności, przez kogo przyjęty, nazwa drużyny /organizacji/ x/

Od 1939 - koniec do 1944 Szara Szereg. Szarych Druż. Harcerski im. J. Kosciuszki w Brusach Druż. Stefan Dzielski w domu Maksyma Gapińskiego zaszczep

Od 1945-6. II 1946 Wojsko Polskie na Zachodzie /Anglia/

3.2. Przebieg służby /przydziały organizacyjne/

Okres /od-do m-c, rok/	nazwa jedn.organizac.	funkcja	stopień
1930-1938 wst. d. 119	ZHP Brusy 79 Pom. III		
1934-1936	ZHP Brusy - u -	Drużynowy PwK	
1936-1939	ZHP - u - ko. 7 Druż.	Instruktor	
1939-1944	Grupa partyz. dubnia „Edmund” Dowódca Edm. Szarobroński		
	JON. Gryf Pomorski		Łożnik

3.3. Data i okoliczności złożenia przyrzeczenia harcerskiego, na czyje

1930-31 im. patrona Druż. J. Kosciuszki Trzebia zaszczep Hm Hufcowy Głajnia

3.4. Adres domowy w okresie okupacji

Brusy ul. Gdanińska 7. Drużyna harcerska Gryf Pom. 1944 ul. Jana Pawła 10-108

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku !

Imię i nazwisko *Wiśniewski Różański*

3.5. Skład osobowy Twojej jednostki organizacyjnej - podaj w miarę możliwości imiona, nazwiska, pseudonimy, ówczesne i obecne adresy domowe, cechy charakterystyczne członków Twojego patrolu, sekcji, zastępu, patrolowych i wyższych funkcją x/

D-117 Stefan Dziękała 1939-40, pseudonim Napromień D-117 od 1941, 17. Czerwowa 12 Goleniów, Stefan Marchlewicz Brony, Stanisław Kulinski, Siergiej, Jędrzejko Frykowski (Krefft), Gen. Majorowa Grotzka, Helena Grobim, Wł. Kropiewski, Gen. Majorowa Brony, Czesław Frykowski, Medard Paulski i inni Brony...

3.6. Szkoła, do której chodziłeś, jej adres i klasę w okresie służby harcerskiej, x/ gwent. nazwiska nauczycieli współdziałających z konspiracją

Szkola Podszosa Brony Stefan Marchlewicz 20.79. Pom. D-117 Harcy Pom. Bolesław Marchewicz przyboczny, Gen. Szulcowski, Sobol'

3.7. Przeszkolenie dodatkowe poza drużyną x/ - podaj jakie, przez kogo prowadzone oraz gdzie się odbywało

Przeszkolenie wojskowo-partyzanckie prowadzone przez Gryf Pom. Ronna Dzieniśtowski, Farniński, Jędrzejko Szulcowski, Maria i inni D-117 Gryf

3.8. Udział w walkach powstańczych lub partyzanckich - podaj teren i okresy działania, składy osobowe drużyn, plutonu, nazwiska i pseudonimy, adresy stanic czy miejsca postoju, przeprowadzane akcje lub czynności pomocnicze x/

Brony D-117 Stefan Dziękała ukrywanie i wywiezienie polskich zbrojowni amunicji żywności i akty. Udział w pomocy żywnościowo-sanit. niewolnikom. Brony i Polakom i Partyzantom. Wykonywanie obowiązków dostarczanie broni amunicji lekarstwa. Dostarczanie lekarstwa niem. od Kory 1943 - IV pomoc ewakuacji z pola bitwy Kobietom pod żydowską. Udział w pomocy 1943/44 (zamiast) Od H. Szulcowskiej pod

3.9. Służba w Wojsku Polskim *701 do*, przychodzą, stopień, szlak wojenny x/

Na zachodzie 6/8 II 1944 - 1946 (Kamień) (S. P. W. Chciemy) (Czerwona Długo) Wojsko Polskie

3.10. Pobyt w obozach jenieckich, koncentracyjnych, pracy, w aresztach, więzieniach i ewent. data i okoliczności aresztowania x/

3.11. Praca w okresie okupacji /gdzie, w jakim okresie, w jakim wymiarze, rodzaj pracy, jawna czy fikcyjna itp./ x/

Od 1. IV 1936 - 39 urodził mandlowy 1939-1943 pracownik jako pomoc kolejarz /Sprawca Sędzi Odrzyński Brony Brony / Niemiec Engelhardt 1. XI 1943 - 1. IV 1944 pracownik fizyczny fabryka das. Brony

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku

zawładnięcie m. z. b. w. Polonii ze wstęp i dowodem z okresu przed 1.10.1944

Imię i nazwisko Witold Polbricki

3.12. Wzmianki o ankietowanym w książkach, publikacjach itp., względnie własne opracowania dot. działalności w konspiracji, powstaniu, itp. x/
po wypełnieniu zakładu w dniu 21-ry. Narcedo w Brunsach. Koscibudy...
Lubnia, Ciojnic. Elbogy. w 1948 ufundowanice S. Tomdar Narcedo. S. D. wa H. Dony
Ufundowanice Pablicy. parcie. Koscibudy. S. Tomdar. Narcedo. w Brunsach

3.13. Posiadane pamiątki z okresu II Wojny Światowej, które Druh skłonny jest przekazać lub udostępnić do skopiowania x/
listy (kopie) z września i stycznia. S. D. Mickana, Czesław Frymusko
Andrzej Polbricki, Alfons Pryca, Mieczysław Polbricki.
Wiadomości o działalności o latach 1940-1980 z prośbą

4. Działalność od 1945 r.
4.1. Służba harcerska w kraju i za granicą: od - do, gdzie, nazwą, jednostki, funkcje, stopnie młodzieżowe i instruktorskie itp. x/
1946 D. wy. 202. S. D. Har. wa. T. Koscibudy. w Brunsach. do 1948/49. Od 1949/51 Komisarz
Harców Ciojnic. 1952-59 D. wy. o Elbogy. 1959-69 D. wy. u. Ciojnicach.
Od 1964 Instruktor LHP. Kom. Harców Ciojnic. Harcom. Przemyski i Harc.

4.2. Służba w organizacjach antykomunistycznych x/
.....

4.3. Pobyty w obozach, więzieniach, łagrach, na wygnaniu /gdzie i kiedy/ x/
.....

5. INFORMACJE DODATKOWE

5.1. Obecny adres wypełniającego ankietę /u podaniem kodu/
89-632 Brzesy ul. Golewska 7. woj. bydegości

5.2. Numery telefonów: domowego, służbowego
.....

5.3. Data i miejsce wypełnienia ankiety
89-632 Brzesy ul. Golewska 7. 6. lutego 1994

Hm. Witold Polbricki
.....
podpis

UWAGA ! Prosimy o dołączenie zdjęcia /najlepiej z okresu konspiracji/ oraz szerszych wspomnień

x/ w przypadku braku miejsca podaj w załączniku !

II. Materiały uzupełniające rękopisy:

/ Rolbiecki Witold

1. art. J. Jaśkowiak, Awantura o jedną norcerską mszę, Dziennik Wieszomy (?) z 23-25. 08. 1991, kserokop. k. 1 s. 1
2. art. Jaśkowiak J., Trażące mięso w Brusach, oryg. (brak źródła) k. 2 s. 2-3
3. art. Kulpimski Henryk, Harce w Brus przed hitlerowskim trybunałem, kserokop. oryg. (brak źródła) k. 1 s. 4
4. art. Semrau Henryk, Smierim w drodze Marseluz w oflagu VI B w Teesell, oryg. (brak źródła) k. 1 s. 5

DW MAGAZYN

23-25 VIII.
1991

Indeks 850000

ISSN 9137-92-41

PIĄTEK ● SOBOTA ● NIEDZIELA

163 (9281) Rok XXXIII

Cena 1000 zł

TAK BYŁO

Awantura o jedną harcerską mszę

Trwają obchody 80-lecia Związku Harcerstwa Polskiego. Z tej okazji 3 maja br. w artykule „UB — kontra ZHP” przypomnieliśmy dramatyczne wydarzenia, które rozegrały się w Bydgoszczy w dniu 3 maja 1946 roku w związku z harcerskim pochodem zorganizowanym dla uczczenia rocznicy Konstytucji.

Ujawniliśmy te fakty po raz pierwszy w prasie polskiej i przywołały one wspomnienia sprzed lat u wielu druhów i druhen. Okazało się bowiem, że akcja bydgoskiego UB wymierzona w harcerski pochód, była z góry zaplanowaną prowokacją (podobne połączone także z aresztowaniami starszych harcerzy — odbyły się tegoż dnia we Włocławku, Inowrocławiu, Poznaniu, Krakowie).

W magazynie „DW” z 19 — 21 lipca br., w artykule „Ile jeszcze dokumentów w rodzinnych archiwach — ordynator gruździądzkiego szpitala, autorem historycznych zdjęć” po raz ostatni — sędzieliśmy — powróciliśmy do tego tematu. Tymczasem — okazuje się — nie tylko UB było zainteresowane tępieniem harcerskich tradycji. Wspomina Hm WITOLD ROLBIECKI /Z BRUS:

„W 1946 r. powróciłem do Brus z Anglii i objąłem tutaj organizującą się drużynę harcerską. W 1948 r. powołano mnie na komendanta Hufca świątecznego obozu. Kapłanem hufca był wówczas ksiądz Riebant. Zakazywano już mu działalności duszpasterskiej w hufcu, ale nadal pełnił swoje obowiązki.

Na teren obozu wybrałem tzw. Jasnochówkę w Borsku, 500 metrów od drużyn męskich rozlokowały się drużyny żeńskie, którym przewodziła dh Jadwiga Konieczna. Opiekunem całego obozu z ramienia władz oświatowych był nauczyciel z Brus Franciszek Janikowski.

Harcerze i harcerki pragnęli na obozie religijnej posługi. Umówiłem się więc z księdzem Riebantem, że przybędzie do obozu po paru dniach i zamieszka w pokoju w Jasnochówce, rozbiliśmy też dla niego namiot. Harcerze zbudowali na wzgórzu ołtarz polowy. Pierwsza msza odbyła się w niedzielę.

O godz. 9.30 zarządziłem zbiórkę drużyn do raportu. Szliśmy za sztandarem 8 DH z Brus, poświęconym w 1947 r. przez ks. Riebanta. Pod ołtarz polowy przybyły też drużyny żeńskie, liczni rodzice oraz mieszkańcy okolicznych wsi. Po mszy odbył się wspólny obiad z rodzicami.

W środę zładowała w naszym obozie inspekcja składająca się z instruktorów partyjnych i inspektoratu oświaty. Wcześniej przybył komendant Chorągwi Aleksander M. Trzcieliński, który przedzielił mi o celu tej inspekcji. Chodziło o księdza i o tę niedzielną mszę. Zagrożono mi wyrzuceniem z harcerstwa i uwięzieniem jeżeli nie usunę z obozu księdza i ołtarza. Odmówiłem.

Następnego dnia rano zajechały samochody ciężarowe. Otrzymaliśmy nakaz likwidacji obu obozów. Harcerze nie chcieli posłuchać, ale uprosiłem ich, aby nie stawiali oporu. Około połowa druhen i druhów zrezygnowała z pobytu, pozostałych nas załadowano na samochody. Zajechaliśmy nad jezioro koło Zamartego i tam nakazano rozbić namioty. Nie był to już ten obóz, jaki sobie wymarzyliśmy. Nie byliśmy też w stanie zrealizować wszystkich zaplanowanych ćwiczeń i zajęć. Ale na msze w niedzielę i tak chodziliśmy, bo przecież w Zamartem było więcej księży niż nasz jeden ks. Riebant w Jasnochówce. Tak więc cała operacja i tak spaliła na panewce...”

✶Zaręcotował: JERZY JASKOWIAK

TRAGICZNA WIOSNA W BRUSACH

W hitlerowskiej „Danziger Neuste Nachrichten” z dnia 29 września 1941 roku ukazała się notatka zatytułowana „Kary ciężkiego więzienia Trybunału Ludowego — pierwsze posiedzenie w Gdańsku”:

„Po raz pierwszy obradował w Gdańsku niemiecki Sąd Najwyższy — Trybunał Ludowy. Oskarżonych było 30 przygotowawczych strażników z 20 byłych obywateli polskich ze Starogardu i Brus, mężczyźni i kobiety różnego wieku i różnych warstw zawodowych. Zdarzenia, które były przedmiotem rozprawy, sięgają datę do sierpnia, do pierwszych miesięcy ubiegłego roku, a uszczę do czasu krótko po zakończeniu 1977 roku z Polką. Wówczas to przyniósł do Starogardu brat oskarżonej Eugenii Kawka odpis ulotki byłego polskiego generała Sikorskiego, która w tym czasie została rzucona nad Warszawę, a która ma „przeprowadzić Polaków” godziwą wyprawę” i nauczył ich do „pokrzepienia ducha w walce przeciwko Germanom” oraz „do uchrabienia broni i sprzętu wojennego”.

Za tę „zbrodnię” trybunał ogłosił trzeciego dnia z tana wyrok, mocą którego na sześć lat ciężkiego więzienia skazani zostali: Jan Kawka, Wanda Kaszuba, Alojzy Wojtas, Na pięć lat — Eugenia Kawka, Jadwiga Brzeska, Józef Buca i Antoni Czarnowski. Na cztery lata — Teofil Dawidek, Maria Brose, Leonadia i Jadwiga Marchewicz, Wanda Wojtas, Albin Schwenke i Helena Marchewicz. Na trzy lata — Edmund Kobietowski, a na rok i sześć miesięcy więzienia Zofia Piotrowska i Adolf Barez.

Dalej w cytowanej notatce czytamy:

„Różniczkę Trybunał Ludowy rozpatrywał sprawę zbrodnię byłych obywateli polskich, po większej części byłych polskich gimnazjalistów oskarżonych o słuchanie wrogich audycji radiowych i o rozpowszechnianie wrogich wiadomości w postaci ulotek. Zostali skazani za przygotowanie zdrady stanu — oskarżony CZECHOLINSKI na 15 lat ciężkiego więzienia i na 10 lat utraty praw honorowych, TADEUSZ BUKOWSKI na 3 lata ciężkiego więzienia i 3 lata utraty praw honorowych, WITOLD KAZMIERSKI na rok i 6 miesięcy ciężkiego więzienia, ROMUALD HOPPE na 10 lat ciężkiego więzienia i 10 lat utraty praw honorowych.”

standard bruckiej drużyny

czach, któremu w zorganizowaniu konspiracji tego harcerskiego pomógł Antoni Rożek z Zabokę, kolega gimnazjalny Dziekana Antonia Czarnowskiego absolwenta Państwowej Szkoły Handlowej w Chojnicach, Jan Pankowski z tejże szkoły, Czesław Frymark i Stanisław Koliński — uczniowie gimnazjum, Witold Rolbicki — subiekt sklepu konfekcyjnego w Brusach.

Tak powstała konspiracyjna kadra składająca się z byłych harcerskich drużyn im. Tadeusza Kościuszki działającej przed wojną przy szkole podsiarowej w Brusach. Wkrótce do konspiracyjnej zaprzyśnieni zostali: Gertruda Małowska, Jadwiga Frymark, Franciszek Loroch, Antoni Kuczkowski, Jan Pank, Alfons Paszka, Zofia Charkowska, Edmund Orlikowski, Teresa Maljeńska — również wy założyciel i jednej drużyny. Nie zdolano do chwili aresztowania zaprzestanie współpracujących już ze spiskowcami Alfonsa Szycę, Bronisława Kuzka, Antoniego Górnickiego, Jana Szulka, Henryka Świnke i Stefana Przewojskiego.

Celem tajnej drużyny było podniesienie ducha polskiego wśród Polaków zamieszkałych w Brusach i okolicy, kolportowanie niedostępnych wiadomości z zewnątrz, nadawanie, przygotowanie młodzieży do czynnego oporu, szczególnie poprzez sabotaż założenie listy obroni i krytykę (członkowie ludności polskiej przez Niemców. W działaniu planach zakładano przejście do lasu i podjęcie walki partyzanckiej).

Młodzi konspiratorzy nie mieli jednak żadnego doświadczenia w podziemnym działaniu. Dlatego już od samego początku popełniono kilka kardynalnych błędów, które dość szybko miały się przyczynić do tragicznej wpadki. Zebrania odbywały się bowiem w domu druzynowego Stefana Dziekana, lub w domu rodziców Frymarka albo Pankowskiego. Członkowie drużyny organizowali także częste wypadki do lasu w Zabnie, gdzie w okolicy Góry Szotowej zwałowej potocznie Szotówka, ćwiczyli harcerskie podchody, recytowali patriotyczne wiersze. Chodzili również do

miał zadanie wyszukania odpowiednich miejsc do budowy bunkrów.

Te zamary przerwały brutalnie aresztowania, które nastąpiły w kwietniu 1940 roku. Dzięki Polce, sprzątańce w budynku niemieckiej policji w Brusach, która podsłuchiła plan aresztowania harcerzy — uprzedzony Dziekan walał mował resztkę. Zdolano zniszczyć wiele materiałów ociekającego, ale w ręce aresztów dostała się jednak jedna ulotka „Sikorskiego” oraz zdjęcie z wyprawy harcerskiej pod Statówkę. Ulotka rozpoczęła cały łańcuch aresztowań, które — jak wiemy — zakończyły się ciężkimi wyrokami. Zdjęcie stało się przepustką do obozów. W Brusach aresztowano wówczas Czesława Frymarka, Stanisława Kolińskiego, Alfonsa Paszka, Antoniego Czarnowskiego. Wywieziono ich do więzienia w Chojnicach, a następnie do Gdańska. Stefana Dziekana aresztowano na robotach przyrasowych na Żubawach, gdzie miał nadzieję się ukryć. Antoni Rożek wraz z ojcem Józefem i więźniem chojnickiego wywiezieni zostali do obozu w Sachsenhausen, gdzie obaj zginęli. Alfons Szycę, pozostałych wyży, aresztowani zostali na drodze przez wojeźdźcę Riedla z Chojnic.

Harcerze z Brus przetrzymywani byli początkowo w obozie w Stutthofie. Później przesłano ich do gdańskich obozów. Rozprawy odbyły się w dniach 23—25 września 1941 roku. Przed ogłoszeniem wyroków obaj harcerze, którzy tego momentu nie dotarli — Stefan Dziekan i Czesław Frymark — w ostatnich swoich listach do rodziny tak pisali:

„Miałem wysoką gorączkę, do 40 stopni, przy kaszlu odczuwałem ból w piersiach. Teraz jest mi trochę lepiej. Jestem na opolnej soli, przedtem byłem samotnie w celi. Kochana Mamot! Otrzymałem akt oskarżenia. Kiedy będzie rozprawa nie wiem. Mójmy nadzieję, że będę jeszcze zdrowy. Zaspłam pozdrowienia dla Ojca, Józef, Ciotek i dla wszystkich, którzy mnie nie zapomnieli. Twój kochający Cię syn — Czesław”.

„Tutaj u mnie nie nowego. Pracuję przy drzewie, był też silny mróz do minus 15 stopni. Ale czas bieży i do wziętego śniegu już całkowicie się przyzwyczaiłem. Lecz moja radość będzie większa gdy wrócę do domu. Wiesz, kochana Mateczko, moje straszne sny już mnie nie męczą. Teraz kochana Matko Kochać mój list i będą oczekiwać na Twoją odpowiedź z wielką niecierpliwością, jak zawsze. Jeszcze raz dziękuję Ci, Kochana Mateczko, za piękne słowa i Twój syn Stefan.”

Listy te, choć pisane w oryginalnie w języku niemieckim i zawierające obowiązkowe akcenty optymistyczne, nie zdolaly ukryć prawdziwego stanu ducha obu młodych bohaterów, którzy decydując się milczeć, uratowali życie wielu kolegom i koleżankom, sami placąc najwyższą cenę. Jak wspomina Witold Rolbicki, znany w Brusach działacz harcerski, jedynym z młodych konspiratorów, który dzięki bohaterstwu druzynowego Stefana Dziekana i zastępowego Czesława

Łosajmy — wyprzedzając nieco fakty — że dwóch oskarżonych Stefan Dziekan i Czesław Frymark z Brus, w wyniku meludzkich przesłuchań zmarli przed rozprawą. Ale też dzięki ich bohaterkiej postawie w śledztwie, wielu współtowarzyszy z tajnej drużyny harcerskiej uniknęło losu skazanych. Ostatni gryps pisany własną krewią przez Stefana Dziekana zawierał tylko jedno słowo skierowane do aresztowanych wraz z nim — **MILCZEC!**

Jak wspomina jeden ze skazanych we wspomnianym procesie — Antoni Czarnowski — tajna drużyna harcerska w Brusach powstała już w październiku 1939 roku, a jej założycielem był harcerz Stefan Dziekan, mieszkaniec Brus, przed wybuchem wojny uczeń gimnazjum w Chofni-

Witold Rotbiecki

domów zatrudnionych ludzi, organizując wieczory polskich pieśni i poezji...

Po rozstrzelaniu przez Niemców pierwszych zakładników w Brusach, młodzi ludzie zeszli do głębszej konspiracji. Przystąpiono do spisywania "czarnej listy" hitlerowskich zbrodni, a korzystając z utajonych radiodiodniorników — do kolportowania wiadomości z nasłuchu. Zarzęto też gromadzić rozwielenie przez Niemców polskie książki, tworząc z nich zakopisowaną bibliotekę. Chłopcy przystąpili do małego sabotażu, podkradziono Niemcom 3 karabiny, oddano złozone 2 polskie i kilka rewolwerów. Blakowało do nich jednak amunicja. Wiosną 1940 roku najstarsi harcerze ebietni pójść do lasu. W tym celu Antoni Czarnowski zatrudnił się w lesnictwie w Męckalu jako robotnik leśny, a

Drużyna harcerska w Brusach, zdjęcie wykonane w 1932 roku. Siostrą od prawej: Henryk Swinka, Stefan Dziekan, Tadeusz Szopiński, Alojzy Zieliński, Witold Rotbiecki, Stefan Markiewicz (w cywilu — założyciel drużyny), Jan Schultek, Tadeusz Bruski, Jan Szopiński. W trzecim rzędzie od lewej jako drugi Stanisław Kollinski, piąty Tadeusz Elzanowski. W drugim rzędzie pośrodku w berecie Leon Senger. Poza Markiewiczem wymienieni działali w konspiracji.

Zdjęcia: Archiwum W. Rotbieckiego i JANUSZ MICHAŁ

wa Frymarka przeżył okupację — gdyby w ręce gestapo dostała się cała struktura organizacji, a także skład przechowywanej broni oraz dwa ukryte szwadry polskie — jeden harcerski, a drugi Powstańców i Wojaków — rozprawa w Gdańsku z pewnością zakończyłaby się kilkoma wyrokami śmierci, a w obozach koncentracyjnych znalazłoby się nieporównanie więcej młodych ludzi z Brus.

Tragicznie zakończony w Brusach epizod harcerskiej walki z okupantem, podejmowanej w całym kraju przez młodych patriotów, to kolejna, chlubna, choć mało znana karta pięknej tradycji polskiego harcerstwa, które w tym roku obchodzi 70-lecie swojej działalności.

JERZY JASKOWIAK

W rocznicę

50-29

Harcerze z Brus przed hitlerowskim trybunałem

Szalejący od pierwszych dni okupacji na Pomorzu Gdanskim krwawy terror hitlerowski inspirował patriotyczną młodzież do organizowania oporu przeciw ludobójcom, którzy zgodnie z zapowiedzianą gdańską gauleterą A. Forstera dążyli konsekwentnie do likwidacji polskości w przeciągu pięciu lat.

W Brusach, już w październiku 1938 r. gminajstwia harcerz Stefan Dziekan, razem z kolegami szkolnymi i b. członkami drużyny harcerskiej im. T. Kościuski z Brus: Antonim Roźkiem z Żalna, Antonim Czarnowskim, Janem Fiankowskim, Czesławem Frymarkiem, Stanisławem Kolińskim i Witoldem Rolbierkiem zorganizowali konspiracyjną drużynę harcerską. Prowadzono podstępnych radiowy i kolportowano wśród znajomych uzyskane wiadomości, przygotowywano również czynny opór, gromadzono broń, urządzano wieczory, na których śpiewano pieśni patriotyczne i recytowano wiersze. Spotkania drużów odbywały się w mieszkaniach rodziców: drużynowego Dziekana, Frymarka i Piankowskiego lub w lesie pod Góra Szotowa koło Żalna. Gdzie cwiersono podchody, przygotowując się do zorganizowania w czasie następczej wiosny partyzanckiej leśnej. Wystrzona czujność młodych siepaczy hitlerowskich oraz nieostróżność i brak doświadczenia u młodych konspiratorów

doprowadziły w kwietniu 1940 r. do aresztowań. Uprzedzeni o tym przez sprzątaczkę miejscowej niemieckiej policji, mogli zniszczyć część materiału obciążającego i się ukryć. Mimo to okupanci wyłapali wszystkich harcerzy i przewieziono do gdańskiego więzienia, gdzie poddano katorżnicznemu śledztwu, w czasie którego zmarł Stefan Dziekan i Czesław Frymark, za 16, że nie chcieli obciążyc kolegów. W dniach 23-25 września 1941 r. rozpatrywał ich sprawę niemiecki Sąd Najwyższy w Gdańsku, który skazał na 15 lat ciężkiego więzienia — Jana Czereholńskiego, na 10 lat Romualda Hoppe, 5 lat — Jana Kawke, Wande Kaszela, Alojzego Wollasia, 3 lat — Eugenie Kawke, Jadwige Brzeska, Józefa Buca i Antoniego Czarnowskiego, 4 lata — Teofila Dawickiego, Marię Brosa, Leokadię i Jadwigę Marchlewicz, 3 lata — Edmunda Kobierowskiego i Tadeusza Budowskiego, oraz na półtora roku Zofię Piotrowska i Adolla Baczka.

Godzi się zatem przypomnieć o bohaterach harcerzów z Brus, którzy wierni swojej przysiędze realizowali ją nawet w hitlerowskim piekle.

HENRYK KULPIŃSKI

Kroty i druty więzły polskich jeńców wojennych jedynie fizycznie — myśli, uczucia i duch wciąż były wolne. Oficjalny obóz dla polskich jeńców wojennych w VI B — Deessel był położony w odległości około 3 km od miasteczka Warburg i 35 km na północno-zachód od miasta Kassel. Przebywała w nim około 2400 jeńców, w tym 200 szeregowych — „ordmansów”. Polskim „starszym” obozu był generał broni Leon Berbecki, do wybuchu wojny w 1939 roku znany jako prezes LOpp w Polsce.

Polska społeczność obozowa z wielką radością i ulgą przyjęła wiadomość o nominacji generała Władysława Sikorskiego na premiera rządu polskiego i na naczelnego dowódcę Polskich Sił Zbrojnych za granicą. Akceptacją nowego Naczelnego Dowódcy WP była powzięta. Dowodem tych postaw i uczuć jest Święto Zolnierza Polskiego, które uroczyste i uroczajnie obchodzone w oflagu VI B w dniu 27 czerwca 1943 roku. Była to piękna, słowna niedziela czerwcową. Święto

Imieniny Wodza Naczelnego w oflagu VI B w Deessel

miało się odbyć za zgodą niemieckich władz obozowych. Po drobnych zmianach w przygotowaniach jęńcy polscy wystąpili w niedzielę w pełnej (na miarę obozu) „pali”.

Scenariusz tworzyła Świątka Zolnierza Polskiego była nieswójka i barwna oryginalna: przygotowane plakaty, rozdane kamety z napisami „ustawiono trybunę skromnie przybraną (w miarę możliwości) barwaną wszystkich aktualnych polskich formacji wojennych. W godzinach porannych ksiądz mgr Roman Kosiłow, kapłan wojenny, odprawił polową mszę świętą, podczas której wygłosił okazjonalne kazanie (oczywiście pod nadzorem cenzura obozowego). Bezpośrednio po mszy

Po obiedzie na terenie oflagu odbyły się liczne imprezy sportowe (półmarżona, siatkówka, koszykówka, biegi ościski: w dol i w góra) i kulturalno-artystyczne: koncert orkiestry dętej i kurs piosenki żołnierskiej. W przerwach, które były wyrazem holdu składowego, Wódzowi Naczelnemu Wojsk Polskich, generałowi Władysławowi Sikorskiemu w dniu jego imienin, uczestniczył wstępnym zdaniem jęńcy, imprezy zakończono przed wieczornym apielem obozowym. Dzień 27 czerwca 1943 r. trwał zapisał się w wdzięcznej historii oflagu VI B w Deessel.

W kilka dni po zagadkowej katastrofie lotniczej (4.VII.1943) w Gibraltarze, w której zginął gen. Władysław Sikorski — Wódz Naczelnym Wojsk Polskich, okazana wiadomość przedarła się do obozu. Cała polska społeczność oflagu VI B w Deessel została porażona w głębokiej żałobie narodowej.

HENRYK SEMRAU ppor. rez.

Kcyna
ul. Libelta 5 m. 2

ZAWACKIEJ A

III/5. Materiały inne - Polbielski W.

1. Światłokop. tablicy pamiątkowej w
Brusach

k-13.1

- 1. Światłokop. zdj. tablicy ^{kl 5,1}
pamiątkowej w Bursach

KONSPIRACYJNYM
HARCERZOM
Z DRUŻYNY IM. T. KOŚCIUSZKI
W BRUSACH

ODDALI ŻYCIE ZA OJCZYZNĘ
1939-1941

Drużynowy STEFAN DZIEKAN lat 21
Zastępowy CZESŁAW FRYMARK lat 18
Druh ANTONI ROZEK lat 20
Druh ALFONS SZYCA lat 16

W 50tą ROCZNICĘ ZAŁOŻENIA ZHP
W BRUSACH-HARCERZE I SPOŁECZEŃSTWO
WRZESIEŃ 1979

Brosz. dnia 1.09.79r.
Hm Witold Rollbrecht
organizator

N: 1338/2191 Pom. Chojnice

Robbiecki Witold K.

1. Karty informacyjne

k 2

Techna

1

Rolliecki Witold Karimierz
Szare Szaregi - ~~AK~~ - Gryf Pom.

Insp. Chojnice

Grupa portyz. "Lubonia"

Rel. dostarczone 21.02.94 przez

brak relacji - 13.X 2006 r.

Rolbiecki Witold
ps. "Rola"

Chojnice 2

Dh hm. Witold Rolbiecki, ur. 23 lutego 1920 r. Brusy - Chojnice
ps. "Rola".
Od października 1939 r. do kwietnia 1944 r. Szere Szeregi i TCW
Gryf Pomorski i od lutego 1945 r. do lutego 1946 r. Wojsko Polskie
na Zachodzie /Anglia/.
Zam. 89-632 Brusy, ul. Gdańska 7 / w czasie okupacji Brusy, Niemcy
i Wojsko Polskie na Zachodzie.

zob: te same problemowe "Harcerstwo",
protokoły z zebrania organizacyjnego Szer. Szeregów Oddz. "Pomorski"
w Brusach z 16.04.1995r.

WSZ.TV 2000

Rolbiecki Witold

